

Posudek diplomové práce *Výběrové prodejny s potravinářským sortimentem na obvodě Praha 1 v 80. letech 20. století* Veroniky Kiššové, Pracoviště orální historie – soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2016.

Veronika Kiššová předkládá k obhajobě diplomovou práci, v níž přibližuje problematiku fungování maloobchodních prodejen s výběrovým sortimentem v obvodu Prahy 1. Jedná se o téma zajímavé a v jistém ohledu přitažlivé, nicméně musím konstatovat, že jeho zvládnutí a prezentaci ve formě diplomové práce považuji za velmi slabé. Na druhé straně práci nelze upřít poctivost a snahu, a to zejména v přípravné fázi projektu – autorka se neomezila jen na práci s rozhovory, které sama pořídila, ale snažila se pramennou základnu rozšířit. Bohužel její snaha opřít text také o archivní prameny narazila na jejich absenci, případně nedostupnost.

O to důležitější pak byla její práce se sekundárními prameny. Zde diplomantka využila relevantní dobovou literaturu, především titul *Průvodce pražským pohostinstvím* (Praha, Merkur, 1983) a také odborná periodika *Zpravodaj. Časopis potravinářského obchodu a Socialistický obchod*. V textu však postrádám kritické zhodnocení těchto zdrojů informací. Prosím tedy o jejich kritickou reflexi v rámci obhajoby. V souvislosti s prací s literaturou je nutné upozornit ještě na jeden velký nedostatek, a to je přebírání dobové terminologie a názorů, bez jakékoli vlastní reflexe dobové podmíněnosti těchto zdrojů. Jaký obraz se tyto publikace a odborné časopisy snažily o tématu podat? Do jaké míry byly kritické a jaká fakta již třeba zamlčovaly? Je toto možné nějakým způsobem reflektovat s použitím osobních svědectví, tedy rozhovorů? Rozhodně oceňuji, že se diplomantka nedala odradit špatnou dostupností pramenů a našla způsob, jak tento problém částečně řešit, a to reflexí tématu v periodiku *Večerní Praha*.

Vzhledem k nedostatku pramenů a vlastně i odborné literatury nerozumím tomu, proč diplomantka vůbec nepracuje s odbornou studií svého školitele „O ženách za pultem“ (*Příběhy neobyčejných profesí*, 2014). Ačkoli se text doc. France zabývá povoláním prodavače/prodavačky v obecnější rovině (v porovnání s touto diplomovou prací), v některých částech by bylo možné názory narátorek, s nimiž mluvila Veronika Kiššová, komparovat se závěry v studii uváděnými (přínejmenším u tématu prodavaček jako „organizátorek konzumu“). Dále mohla studie sloužit i jako podpůrný zdroj pro vedení rozhovorů.

Formální a podle mého názoru závažný nedostatek textu představuje způsob citací z dobových materiálů – nelze spolehlivě rozpoznat, které prameny jsou parafrázovány a které přímo citovány. Viz například strana 66, kde předpokládám, se jedná o přímou citaci, která však není přesně označena – „Cukrárna si získala oblibu u našich [zejména kvůli tomuto zájmenu] spoluobčanů, a to především díky specializované nabídce sortimentu.“

Zklamáním pro mě byla kapitola věnovaná metodologii orální historie, která je velmi povrchní (s. 8) a omezuje se na dvě citace (Třetí strana trojúhelníku a článek Alessandra Portelliho), bez jakékoli reflexe vlastního přístupu k bádání, k využití metody. Na druhé straně je poměrně pěkně zpracovaná ta část, kde diplomantka představuje narátory/narátorky, způsoby kontaktování atd. Vzhledem k tomu, že jednou z narátorek

byla maminka diplomantky, prosím, aby v rámci obhajoby autorka práce reflektovala specifika takového rozhovoru – kladné i záporné stránky při vedení rozhovoru s blízkou osobou, případná dilemata či etické problémy.

Pokud jde o interpretační část práce, diplomantka většinou jen spojuje názory narátorek (příliš dlouhé přímé citace) do určitého celku, bez hlubšího promýšlení souvislostí a vlastní reflexe toho, co sdělují. Neuchopí ani tak jednoduché téma, jako je dobová obliba ochucovadla Vegeta (s. 82), produktu, který je dnes ve svých nejrůznějších podobách zatracován, někteří kuchaři by jeho užívání nejraději přiřadili k sedmi smrtelným hříchům. Podobně není reflektována například problematika soutěží, Brigád socialistické práce apod. Tady autorka nejčastěji nabízí opět jen úryvky z dobového tisku (případně z *Průvodce kulturním děním...*), ale neobjevuje se reflektovaná osobní zkušenost narátorek. Prosím doplnit při obhajobě, pokud tedy téma bylo v rozhovorech reflektováno. Za zajímavý moment považuji ty části, kdy prostřednictvím rozhovorů diplomantka reflektuje snahu vedoucích provozoven udržet si „dobrou pověst“ (s. 43), snahu získat zákazníky (s. 70). Může diplomantka tuto problematiku hlouběji vysvětlit s reflexí problematiky v daném historickém kontextu? – Proč to bylo tak důležité při všeobecné nivelizaci příjmů? Jaká byla motivace těchto pracovníků udržet dobrou pověst prodejny? Do jaké míry i v centrálně plánované ekonomice můžeme hovořit o jakési „stavovské cti“?

Práci hodnotím známkou 3, a to skutečně jen za předpokladu výborné obhajoby, a pokud diplomantka vyčerpávajícím způsobem zodpoví položené dotazy.

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká

26. 5. 2016